

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету
Мирослав ЗАЯЧУК
«30» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Історія туризму

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм

(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм і рекреація"
(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

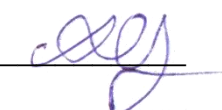
географічний
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: якими мовами читається дисципліна)

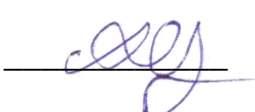
Чернівці 2023 рік

Робоча програма дисципліни **Історія туризму** складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітній програмі «Міжнародний туризм» (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузі знань 24 «Сфера обслуговування»), уведеної наказом по університету № 185 від 11.05. 2021 р.

Розробник : доц. ***Заячук Оксана Григорівна***, доцент кафедри географії та менеджменту туризму, к.геогр.н.

Погоджено
з гарантом ОП «Міжнародний туризм» Олександр КОРОЛЬ

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Завідувач кафедри географії
та менеджменту туризму Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 року

Голова навчально-методичної ради
географічного факультету Наталя АНДРУСЯК

Навчальна програма вивчення обов'язкової дисципліни "Історія туризму" складена відповідно до ОП «Міжнародний туризм» та «Готельно-ресторанний сервіс і туropolерейтинг» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» галузі знань 24 «Сфера обслуговування».

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні в студентів системи теоретико-практичних знань з історії туризму. Зокрема, засвоєння логіки історичного розвитку туризму, вивчення досвіду організації і ефективності функціонування сфери туризму в світі та Україні.

Пререквізити: навчальна дисципліна викладається в першому семестрі ОП та є базовою, що базується на шкільному курсі історії та географії.

Під час вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких **компетентностей:**

- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності; (ФК 1)

- розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів; (ФК 5)

- здатність виявляти і формулювати проблеми, пов'язані з історичними особливостями розвитку туризму.

Програмні результати навчання:

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук (ПР2);

- знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ (ПР3).

Студенти також мають:

Знати:

- основні поняття з теорії туризму, період їх виникнення та еволюцію;

- основні форми і види туризму, їх поділ;

- причини та напрямки мандрівництва у різні історичні епохи;

- особливості розвитку й становлення туризму в Україні.

Вміти:

- основи організації туристичного процесу;

- причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства, появи мандрівництва, зародження та становлення сучасних форм та видів туризму;

- використовувати базові поняття туризму аналізувати інформацію, працювати з довідковою літературою, складати тексти доповідей, виступів, презентацій

- характеризувати основні передумови та тенденції туристського освоєння територій;

- досліджувати зміни у соціальному складі подорожуючих та організаційних

формах туризму;

- з'ясовувати принципові засади організації туризму та визначати їхню ефективність.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Історія туризму</i>											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	1	4	120	15		30	-	75	-	іспит

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п/сем	л а б	інд	с.р.		л	п/сем	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1.													
Передумови виникнення туризму. Еволюція туризму - як явища в житті суспільства.													
Тема 1. Історія туризму як наукова дисципліна	14	2	2			10	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Розвиток подорожей у Стародавньому світі	16	2	4			10	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Розвиток подорожей в епоху Середньовіччя	16	2	4			10	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Подорожі в епоху Відродження та Просвітництва	18	2	6			10	-	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	64	8	16			40	-	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2.													
Становлення та розвиток організованого туризму в світі та Україні													
Тема 5. Розвиток туризму в світі у XIX – першій половині	14	2	4			8	-	-	-	-	-	-	-

XX ст.												
Тема 6. Розвиток туризму в світі на сучасному етапі	22	2	4			16	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Історичні передумови розвитку мандрівництва та становлення організованого туризму в Україні	12	2	4			6	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Туристична галузь в Україні на сучасному етапі	8	1	2			5	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	56	7	14			35	-	-	-	-	-	-
Усього годин	120	15	30			75	-	-	-	-	-	-

3.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	К-сть балів
Змістовий модуль 1.			
Передумови виникнення туризму. Еволюція туризму - як явища в житті суспільства			
1	Зв'язок історії туризму з іншими дисциплінами. Передумови виникнення подорожей і туризму в суспільстві	2	2
2-3	Мандрівництво в Стародавньому світі.	4	3
4-5	Розвиток подорожей та зародження перших видів туризму в епоху Середньовіччя	4	3
6-7	Епоха Великих географічних відкриттів. Її вплив на історичний розвиток туризму	4	3
8	Подорожі в епоху Просвітництва	2	2
Змістовий модуль 2.			
Становлення та розвиток організованого туризму в світі та Україні			
9-10	Зародження організованого туризму 19-поч 20 ст. Вплив транспортної революції на розвиток туризму.	4	3
11-12	Історичні передумови розвитку мандрівництва та становлення організованого туризму в Україні. Мандрівництво та туризм на західноукраїнських землях.	4	3
13-14	Основні види та форми туризму в сучасному світі. Основні напрямки туристичних потоків на сучасному етапі масового туризму.	4	3
15	Туристична галузь в Україні на сучасному етапі	2	3
Всього:		30	25

3.4. Самостійна робота

Для якнайповнішого засвоєння матеріалу курсу «Історія туризму» окрім аудиторних занять (лекційних, семінарських) значну увагу приділено самостійній роботі студентів (особливо на заочній формі навчання). Зокрема, до форм самостійної роботи віднесено:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з нормативно-правовими документами, що відображають процес розвитку туризму.
3. Підготовка до семінарських занять.
4. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.
5. Самостійне опрацювання запропонованих питань, підготовка їх презентацій.

№	Назва теми	Термін
Змістовий модуль №1		
1	Періодизація розвитку туризму у вітчизняній та зарубіжній літературі	3М 1
2	«Теорія дифузії» та її роль і місце у формуванні туризму	3М1
3	Збережені туристичні об'єкти Стародавнього Єгипту та їх використання на сьогодні	3М 1
4	Зародження спортивного й розважального туризму в Стародавній Греції	3М 1
5	Історико-архітектурний спадок Римської імперії	3М 1
6	Значення морських подорожей у Стародавньому світі	3М 1
7	Зародження та розвиток освітнього туризму	3М 1
8	Формування основних паломницьких напрямів на території Середньовічної Європи	3М1
9	Зміни у сфері закладів розміщення та харчування в 15 столітті	3М 1
10	Роль Великих географічних відкриттів у розвитку історії європейської культури	3М 1
11	Відкриття Америки та її роль у туризмі даної епохи	3М 1
12	Перша навколосвітня подорож Ф. Магеллана, мотивація та наслідки для мандрівництва	3М 1
13	Географічні відкриття голландців, їх роль у розвитку сфери гостинності на території Нового світу	3М 1
14	Основні чинники появи туризму епохи Просвітництва та формування нових напрямів	3М1
15	Подорожі та географічні відкриття XVII – XVIII століть	3М 1
16	Поява туризму та розвиток системи гостинності в XVII-XVIII ст.	3М 1
17	Основні види та значення подорожей в епоху Просвітництва	3М 1
18	Особливості організації перших туристичних екскурсійних подорожей Європою	3М 2
19	Зародження міжнародного туризму (міжконтинентального та навколосвітнього)	3М 2
20	Створення централізованої системи управління туризмом.	3М 2

21	Розвиток туризму на Західноукраїнських землях	ЗМ 2
22	Розвиток системи закладів гостинності в Чернівцях у період Австро-Угорщини	ЗМ2
23	Розвиток системи закладів гостинності у Львові в період Австро-Угорщини	ЗМ 2
24	Розвиток системи закладів гостинності в Станіславі у період Австро-Угорщини	ЗМ 2
25	Туристсько-екскурсійна справа і краєзнавчий рух в період «українізації (1923 – 1933 рр.) в Радянській Україні.	ЗМ 2
26	Роль та значення туристично-краєзнавчих організацій «Плай « та «Чорногора» у туристсько-краєзнавчих подорожах	ЗМ 2
27	Основні напрями розвитку туризму, його види й форми України в післявоєнні роки.	ЗМ 2
28	Туристична галузь в Україні на рубежі ХХ-ХХІ ст.	ЗМ 2
29	Туризм в Україні як складова міжнародного туризму	ЗМ 2
30	Основні тенденції та перспективи розвитку туризму	ЗМ 2

4. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни Історія туризму використовуються наступні методи навчання:

1. пояснення, створення проблемної ситуації, бесіда, розповідь
2. методи контролю і самоконтролю у навчанні (усний, письмовий, тестовий, графічний, самоконтроль і самооцінка)
3. методи стимулювання навчальної діяльності (навчальна дискусія, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід студента)
4. електронне навчання на дистанційній платформі Moodle

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, які варто визначати за допомогою числової (відсоткової) шкали оцінювання знань і трансформувати в оцінку використовуваної рейтингової шкали у кількості балів, що виділяються для кожного запланованого результату навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити >>>](#)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби оцінювання

- стандартизовані тести;
- проектно-практичні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи.

7. Форми поточного контролю:

- усна відповідь;
- підготовка презентацій;
- тестування;

Контроль знань студентів базується на здійсненні поточного та підсумкового контролю з використанням таких способів діагностики, як семінарські й самостійні види робіт, тестування, письмове та усне опитування. Поточні види контролю здійснюються під час проведення семінарських та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня володіння студента матеріалом певної теми та може також проводитись у форм тестових завдань по темах.

Форма підсумкового контролю – іспит, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом повного обсягу навчального матеріалу з дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль						Підсумковий модуль	Сума
Модуль №1			Модуль №2				
Теоретичний	Практичний	Самостійна робота	Теоретичний	Практичний	Самостійна робота		
10	15	5	10	15	5	40	100

Підсумкова максимальна оцінка з дисципліни – 100 балів. Це сума оцінок балів, одержаних за окремі форми навчальної діяльності студента. За два поточні модулі студент може отримати максимум 60 балів, інші 40 балів відводиться на підсумковий модуль (іспит).

8. Рекомендована література

Основна література

1. Березова Л.Г. Історія туризму і гостинності: підручник для академічного бакалаврату / Л. Г. Березова — М. :Видавництво Юрат, 2014. — 477 с.
2. Заячук О. Розвиток системи освіти в туризмі (вітчизняний та зарубіжний досвід) // Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. – Чернівці. 2014. Випуск 698. С. 101-104.
3. Кузишин А.В. Історія туризму: Навчальний посібник. – Тернопіль: Вектор, 2011. – 316 с.
4. Кузишин А.В. З історії організації туристично-краєзнавчої роботи в Галичині (друга пол. ХІХ - поч. ХХ ст.) // історія Української географії. - Тернопіль: Підручник і посібники, 2002. - №. 5. - С. 42-44.
5. Куций І.П. Українська науково-історична думка Галичини (1830-1894 рр.): рецепція національної історії. — Тернопіль: Джура, 2006. -220 с.
6. Мальська М.П., Рутинський М.Й., Паньків Н.М. Туризм у міжнародному та національному вимірах. Історія і сучасність. Монографія. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 268 с.
7. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності: Підручник / за заг. ред. В.Ф Орлоза. - К.: Грамота, 2006 - С.23-33.
8. Туристично-краєзнавчі дослідження // Матеріали ІІІ Всеукраїнської Конференції «Туризм в Україні: економіка і культура» (Світязь, 9-Ю вересня 1998 р.). - К., 1998. - Ч. ІІ.
9. Устименко Л.М. Афанасьєв І.Ю. Історія туризму: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2005. – 320с.: іл.
10. Федорченко В.К., Костюкова О.М., Дворова Т.А., Олексієнко М.М. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посібник, - К.: Кондор. – 2004 – С. 7-37.
11. Федорченка В. К. Правове регулювання туристичної діяльності / під заг. рад. проф. В.К. Федорченка. - К,: Хрінком інтер, 2002. - С .44-79, 80-89.
12. Федорченко В. К., Дьорова Т. А. Історія туризму в Україні: навч. посіб. -- К., 2002.

Допоміжна література

1. Григорович Барський В. Мандри по Святих місцях Сходу з 1723 по 1747 рік. - К., 2000.
2. Лієлайс А., Конкістадори – Київ: - "Україна", - 1996 – 367с.
3. Рубель В. А. Історія середньовічного Сходу: Курс лекцій: Навч. посібник. — К. : Либідь, 1997. — 462 с.

4. Спогади ветеранів самодіяльного туристського руху в Україні. - Видання 2-е, доповнене: Самодіяльний туризм у Києві в 1950-1970-х рр. XX століття. / Під ред. Коробкова С. В. - К., 2000. - 89 с.
5. <http://www.world-tourism.org/> – Сайт Всесвітньої туристичної організації (UNWTO).
6. www.rubricon.com/ – Енциклопедичний словник «Всемирная история».
7. <http://history.ru/> – Сайтотека з Всесвітньої історії.
8. http://rmat-english.narod.ru/slovar/slovar_r.htm – Туристський термінологічний словник (Зорін І.В., Квартальнов В.А.).
9. Загальна резолюція Конференції ООН з міжнародного туризму і подорожей. Режим доступу: <https://docs.cntd.ru/document/90181369>
10. Великі географічні відкриття та їх значення для Європи. <http://history.vn.ua/book/history5/101.html>